

Wojewoda
Zachodniopomorski

Znak: WZPS-3.431.7.15.2023.ML

Szczecin, 8.11.2024 r.

Pani Kornelia Liśkiewicz
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Mielnie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 22 pkt 8 i art. 127 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r., poz. 1283 ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2020, poz. 2285 ze zm.) inspektorzy Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie Delegatura w Koszalinie przeprowadzili w dniach 23-26 października 2023 r. kontrolę kompleksową w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Mielnie. Kontrolą objęto zagadnienia dotyczące sposobu realizacji zadań określonych w ustawie o pomocy społecznej w okresie od dnia 1 stycznia 2022 r. do dnia kontroli.

W związku z kontrolą, której wyniki opisane zostały w protokole kontroli, podpisanym bez zastrzeżeń w dniu 4 września 2024 r., przedstawiam Pani wystąpienie pokontrolne.

Działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mielnie oceniono pozytywnie z uchybieniami.¹

Dyrektorem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mielnie jest od 13 września 2019 r. Pani Kornelia Liśkiewicz. Gmina Mielno liczy 4.570 mieszkańców. Liczba rodzin objętych w 2022 roku pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mielnie wynosiła 73 (zgodnie ze Sprawozdaniem MRiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych w naturze i usługach). Pomocą w postaci pracy socjalnej objęto 44 rodziny.

¹ Przyjęto 4-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna.

W Ośrodku zatrudnionych jest 25 pracowników, w tym 3 pracowników socjalnych. Ośrodek spełnia zatem warunek art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej w kwestii dotyczącej zatrudnienia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2000 mieszkańców, a także warunek zatrudnienia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Spełnia również wymóg, określony w art. 110 ust. 12 o treści: *Ośrodek pomocy społecznej zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych.*

Dyrektor oraz pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mielnie posiadają odpowiednie kwalifikacje, wymagane przepisami art. 116 ust. 1, art. 156 oraz art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej. Ponadto w kontrolowanym okresie pracownicy socjalni MOPS podnosili swoje kwalifikacje poprzez uczestnictwo w szkoleniach.

Rada Miejska Mielna podjęła Uchwałę Nr XXX/315/2020 z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mielno na lata 2021-2026. Realizacja strategii jest monitorowana (Uchwała Nr LXIV/715/2023 z dnia 25 kwietnia 2023 r. w sprawie przyjęcia monitoringu z realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mielno na lata 2021-2026 za lata 2021-2022”).

Zgodnie z art. 16a ust. 1 ustawy o pomocy społecznej MOPS w Mielnie corocznie przygotowuje Ocenę zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalną sytuacji społecznej i demograficznej gminy. Ostatnią, za rok 2022, sporządzono i przekazano Radzie Miejskiej Mielna w wyznaczonym terminie.

Sprawozdanie z realizacji programu „Posiłek w szkole i w domu” oraz sprawozdanie roczne MRiPS-03 nie zostały przekazane w wyznaczonym terminie. Ponadto podczas kontroli zespół inspektorów wniósł uwagi do poprawności danych zawartych w powyższych sprawozdaniach (np. wysokość udziału środków własnych w kosztach programu „Posiłek w szkole i w domu”, liczba zawartych kontraktów socjalnych).

Dyrektor MOPS, wypełniając obowiązek art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej, sporządza corocznie *Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mielnie*. Ostatnie, za rok 2022, przekazano pismem SŚ.411.2023 dnia 27 marca 2023 r. do Przewodniczącego Rady Miejskiej w Mielnie.

Na podstawie zbadanej w trakcie kontroli dokumentacji ogólnej oraz spraw indywidualnych nie stwierdzono nieprawidłowości co do merytorycznej zasadności przyznawania poszczególnych rodzajów świadczeń pieniężnych (zasiłki stałe, okresowe, celowe, w tym w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”) i niepieniężnych (posiłki w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”, usługi opiekuńcze, kierowanie i odpłatność za pobyt w DPS, udzielanie schronienia). Rodziny spełniały kryterium dochodowe uprawniające do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej. Podczas kontroli ustalono, że przyjęte wnioski o udzielenie pomocy oznaczone zostały datą wpływu. Terminowo przeprowadzano wywiady środowiskowe, poprawnie ustalano w nich sytuację rodzinną, mieszkaniową i zdrowotną świadczeniobiorcy. Akta spraw zawierały również w razie konieczności dokumenty potwierdzające stan zdrowia oraz niepełnosprawność świadczeniobiorcy. Decyzje administracyjne zawierały elementy, określone w art. 107 Kpa.

Jednak w przypadku dwóch osób umieszczonych w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi stwierdzono, że udzielono wsparcia w postaci całodziennego wyżywienia w ramach rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”, co stanowi nieprawidłowość. Zgodnie z założeniami omawianego Programu osobom spełniającym warunki otrzymania pomocy wskazane w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz spełniającym kryterium dochodowe, przewidziano udzielenie pomocy w jednej z trzech form: posiłek, świadczenie pieniężne na zakup posiłku lub żywności, świadczenie rzeczowe w postaci produktów żywnościowych. W ramach Programu finansowaniu podlega tylko jeden gorący posiłek, a nie koszty całodziennego wyżywienia.

Powyższe zagadnienia nie podlegają ocenie, gdyż będą stanowić przedmiot szczegółowej analizy odrębnego postępowania kontrolnego. Odstępuję zatem od wydania zaleceń w tym zakresie.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym (art. 17 ust. 1 pkt. 12 ustawy o pomocy społecznej) należy prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych. Zespół kontrolujący ustalił, że w kontrolowanym okresie oraz do czasu sporządzenia dokumentacji pokontrolnej, Gmina Mielno dysponowała mieszkaniem chronionym. Rada Miejska Mielna przyjęła uchwałę zmieniającą, przekształcając omawiane mieszkanie chronione w mieszkanie treningowe.

Gmina Mielno nie prowadzi na swoim terenie schroniska, ogrzewalni ani noclegowni. W celu realizacji tego zadania Ośrodek współpracuje z takimi instytucjami na terenie innych gmin, zawierając stosowne umowy. Zgodnie z art. 48a ust. 11 ustawy o pomocy społecznej *wojewoda prowadzi rejestr miejsc, w których gmina udziela tymczasowego schronienia w schroniskach dla osób bezdomnych,*

schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, noclegowniach oraz ogrzewalniach”. Natomiast art. 48a ust. 11 c stanowi, iż *gmina zgłasza wojewodzie wszelkie zmiany danych objętych rejestrem w terminie 14 dni od dnia ich powstania*. Gmina Mielno dokonała w dniu 12 stycznia 2023 r. zgłoszenia do rejestru Wojewody Zachodniopomorskiego miejsc w schroniskach dla bezdomnych.

W okresie letnim sytuacja osób bezdomnych przebywających na terenie gminy Mielno jest systematycznie monitorowana. Nie odnotowano stale przebywających osób bezdomnych. Pomimo tego w okresie zimowym pracownicy socjalni, przy wsparciu przedstawicieli Policji i Straży Miejskiej, nadzorują miejsca, w których potencjalnie mogą przebywać osoby bezdomne. We współpracy z sołtysami i radnymi z gminy Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielnie udziela wsparcia mieszkańcom w formie zakupu opału na zimę. Sołtysi i radni zgłaszają pracownikom socjalnym informacje o osobach wymagających wsparcia.

Zgodnie z danymi zawartymi w Sprawozdaniu rocznym z udzielonych świadczeń pomocy społecznej w roku 2022 wsparciem Ośrodka objęto 73 rodziny (129 osób w rodzinach), z czego pracą socjalną objęto 44 rodziny (69 osób w rodzinach), a pomocą wyłącznie w postaci pracy socjalnej - 15 rodzin (23 osoby). Pracownicy socjalni MOPS w Mielnie dokumentują pracę socjalną poprzez środowiskowe wywiady rodzinne, notatki z wizyt w środowisku i systematyczne prowadzenie karty pracy socjalnej. Praca socjalna rozpoczyna się od rozpoznania sytuacji osobistej, rodzinnej, zawodowej i materialno-bytowej osoby z problemem. W razie potrzeby konieczne jest pogłębienie wiedzy poprzez diagnozę i rozeznanie sytuacji w środowisku lokalnym. W zależności od metody działania realizowane są narzędzia: kontrakt socjalny, negocjacje rodzinne. Pracownicy udzielają informacji lub wskazówek w zakresie rozwiązywania problemów życiowych poprzez poradnictwo specjalistyczne, wsparcie organizacji i stowarzyszeń działających na terenie Gminy Mielno. Przyznanie świadczeń w formie pieniężnej i niepieniężnej dokumentowane jest na podstawie wydanych decyzji administracyjnych.

W okresie objętym kontrolą w MOPS zawarto 28 kontraktów socjalnych. Podczas kontroli przeanalizowano 4 z nich. Realizowano je zgodnie z założeniami. W aktach opisano szczegółowo sytuację osób i ich rodzin, a także określano cele i założenia kontraktu, ustalano daty oceny realizacji kontraktu, nadzorowano realizację zaplanowanych działań, sporządzano oceny i monitorowano sytuację osób realizujących kontrakt oraz po jego zakończeniu.

Gmina Mielno korzysta z żywności dla osób najbardziej potrzebujących w ramach „Programu Operacyjnego Pomoc

Żywnościowa 2014-2020” współpracując w tym zakresie z Bankiem Żywności w Nowych Bielicach oraz Kościołem Starokatolickim. Pracownicy socjalni wydali skierowania na skorzystanie z omawianej pomocy (Kościół Starokatolicki) 85 rodzinom z gminy Mielno (189 osób) oraz 40 rodzinom uchodźców z Ukrainy (104 osoby). W 2023 r. do Banku Żywności w Nowych Bielicach wydanych zostało 79 skierowań dla 189 osób, w tym również z Ukrainy.

Specjaliści Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mielnie udzielili w 2022 r. wsparcia specjalistycznego rodzinom przeżywających trudności: psycholog - 160 porad, terapeuta uzależnień - 205 porad, prawnik - 15 porad. Liczba osób, które skorzystały z porad psychologa - 23, terapeuty uzależnień - 30, prawnika - 10 osób. W 2023 r. mieszkańcy gminy również mieli możliwość korzystania ze wsparcia specjalistów. Terapeuta uzależnień przyjmuje osoby chętne 2 razy w tygodniu w Mielnie i w Gąskach. Psycholog jest do dyspozycji mieszkańców 3 razy w miesiącu w Mielnie oraz raz w miesiącu w Gąskach. Prawniki ma dyżury raz w tygodniu, zgodnie z harmonogramem ustalonym z Dyrektorem Ośrodka.

W skontrolowanym okresie MOPS w Mielnie opracował i realizował szereg projektów socjalnych zatytułowanych: „Tamte lata tamte dni”, „Otul swoje drzewo”, „Warzywniak seniorów”, „Rozśpiewany Dzień Mamy”, „Międzypokoleniowe warsztaty ogrodnicze”, „Śladami tradycji”, „Pełnienie funkcji rodzicielskich w rodzinie, w której występuje zjawisko przemocy”, „Senior – uczy, wspiera, pomaga”, „Festyn rodzinny „Odpowiedzialny rodzic”.

MOPS w Mielnie realizuje na rzecz środowiska lokalnego wiele programów i projektów: Program MRiPS „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, Program MRiPS „Opieka wytchnieniowa”, a także Projekt „Pomoc w Zasięgu Ręki” we współpracy z Fundacją Nauka dla Środowiska, a w jego ramach: Sąsiedzkie usługi opiekuńcze, Teleopieka. Ponadto Ośrodek realizuje wiele innych programów, w szczególności na rzecz osób starszych.

Stwierdzone uchybienia w zakresie zasad udzielenia wsparcia w postaci posiłku w schronisku dla osób bezdomnych wynikała z błędnej interpretacji przepisów i założeń programu „Posiłek w szkole i w domu”. Uchybienia w sporządzaniu sprawozdań wynikały z omyłek oraz braku wnikliwej kontroli dokumentów przed przekazaniem ich w systemie CAS. Skutkiem były błędy w zakresie prawidłowej realizacji programu „Posiłek w szkole i w domu”, a także nieterminowe sporządzenie oraz omyłki w sprawozdaniach. Za prawidłową realizację zadań Ośrodka odpowiada Dyrektor jednostki.

Podczas kontroli przeanalizowano sposób realizacji zaleceń zawartych w Wystąpieniu pokontrolnym Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 23 października 2018 r. (Znak: K-ZPS-3.431.1.2.2018.ML):

1. Prawidłowe ustalanie odpłatności klientów za specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz odpłatności klientów za pobyt w domu pomocy społecznej – *naliczanie odpłatności za pobyt w DPS realizowano prawidłowo, natomiast specjalistyczne usługi opiekuńcze nie były realizowane w kontrolowanym okresie.*
2. Terminowe sporządzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych i ich aktualizacji, zgodnie z przepisami art. 107 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej – *realizowano prawidłowo.*
3. Poprawne określanie daty zmiany odpłatności za świadczenia niepieniężne – *realizowano prawidłowo.*
4. Przyznawanie świadczeń niepieniężnych (np. udzielanie schronienia) z datą nie wcześniejszą niż data wydania decyzji, zgodnie z art. 106 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej – *realizowano prawidłowo.*
5. Zweryfikowanie wydanych decyzji, ustalenie prawidłowego odsetka odpłatności za zrealizowane w kontrolowanym okresie specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz zwrot nadpłaconych przez klienta kwot – *wykonano zalecenie.*

Zalecenia zostały zatem zrealizowane.

W związku z powyższym na podstawie art. 128 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej

zalecam:

jako zalecenie zwykłe w zakresie prowadzenia dokumentacji Ośrodka:

1. terminowe i poprawne sporządzanie sprawozdań rocznych MRiPS-03-R oraz "Posiłek w szkole i w domu",

jako zalecenie zwykłe w zakresie pomocy dla klienta:

2. przestrzeganie zasad określonych w Uchwale Rady Ministrów w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" oraz prawidłowego przyznawania pomocy w postaci posiłku osobom bezdomnym przebywającym w schronisku.

Zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej jednostka kontrolowana, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, może zgłosić do nich pisemne zastrzeżenia. Proszę o przekazanie informacji o sposobie realizacji powyższych zaleceń w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia.

Z upoważnienia
Wojewody Zachodniopomorskiego
Dawid Krystek
II Wicewojewoda Zachodniopomorski

Do wiadomości:
Pan Adam Czycz
Burmistrz Mielna